

Primljeno 14. svibnja 2010., prihvaćeno za tisak 31. svibnja 2010.

Marko Bagić

SJEĆANJE NA DALIBORA BROZOVIĆA

Jezikoslovac i akademik Dalibor Brozović rođen je 28. srpnja 1927. godine u Sarajevu. Osnovnu školu pohađao je u Zenici, a gimnaziju u Visokom, Sarajevu i Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studira kroatistiku i talijanski jezik gdje je 1951. godine diplomirao, a 1957. godine i doktorirao disertacijom *Govor u dolini rijeke Fojnice*. Od godine 1952. zapo-

slen je kao asistent na Akademiji za kazališnu umjetnost u Zagrebu, a već sljedeće godine postaje lektor na Filozofskom fakultetu u Ljubljani, što radi do 1957. godine. Tada odlazi u Zadar na Filozofski fakultet gdje postaje asistent predavač, zatim 1958. godine docent, 1962. godine izvanredni profesor, a od 1968. do 1990. godine redoviti profesor. Kao gost predavač predavao je na *University of Michigan* u SAD-u i na Sveučilištu u Regensburgu u Njemačkoj, te na mnogim drugim.

U Hrvatskoj (tada Jugoslavenskoj) akademiji znanosti i umjetnosti djeluje od 1975. godine, postajući redom: član suradnik (1975.), izvanredni član (1977.) i redoviti član (1986.). Vanjski je član i, 1986. godine, Makedonske akademije nauka i umjetnosti. Među ostalim, postaje članom Europske akademije i Akademije nauka Bosne i Hercegovine. U HAZU-u je bio članom Odbora za dijalektologiju, Odbora za leksikografiju i Odbora za etimologiju. Bio je predsjednikom Hrvatsko-bugarskoga društva te Hrvatskog saveza za esperanto. Od 1991. do 2000. godine bio je glavni ravnatelj Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža, a bio je članom uredništva *Europskoga* i *Općoslavenskoga dijalektološkog atlasa* te glavni urednik *Hrvatske enciklopedije* (1., 2., i 3. svezak)

Akademik Dalibor Brozović bio je jedan od najvećih hrvatskih jezikoslovaca 20. stoljeća. Proučavao je kako hrvatske dijalekte, tako i hrvatski standardni jezik. Proučavanje hrvatskog jezika utemeljio je na novoj općelingvističkoj osnovici, a u vremenu velikih pritisaka na hrvatski jezik stao je u obranu očuvanja hrvatske jezične samobitnosti tako da je bio jedan od

autora *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika* 1967. godine kojom je označen početak kraja jugoslavenskog jezičnog unitarizma i nametanja hibridnoga *srpsko-hrvatskoga* jezika. U Šibeniku je u vrijeme Hrvatskog proljeća (1971.) održao predavanje pod naslovom *Deset teza o hrvatskom jeziku*. Uključuje se u politiku potkraj osamdesetih i početkom devedesetih kada je jedan od osnivača stranke Hrvatska demokratska zajednica, čiji je prvi potpredsjednik, a postaje i potpredsjednik Predsjedništva Republike Hrvatske. Saborski je zastupnik bio u drugom sazivu Sabora (1992.-1995.). Umro je u Zagrebu u 82. godini života 19. lipnja 2009. godine.

U znanstvenim i stručnim skupovima sudjelovao je u organizaciji i s referatima na više od 100 međunarodnih lingvističkih, slavističkih i drugih konferencija i znanstvenih skupova. Akademik Dalibor Brozović objavio je više od tisuću bibliografskih jedinica (znanstveni članci i rasprave, konferencijska priopćenja, knjige ili poglavlja, stručni članci i rasprave, pregledni članci, te ostali tekstovi), a znatan dio njih objavljen na više stranih jezika u inozemnim znanstvenim središtima. Njegova su najvažnija djela *Rječnik jezika ili jezik rječnika* (1969.), *Standardni jezik* (1970.), *Fonologija hrvatskoga književnog jezika* (1991.). Rabeći konceptualni instrumentarij strukturalističke lingvistike napravio je posve novi prikaz hrvatske jezične povijesti koji je zamijenio zastarjeli prikaz kakav je vladao u udžbenicima koji su slijedili stari mladogramatičarski pristup. U hvaljenoj studiji *Hrvatski jezik, njegovo mjesto unutar južnoslavenskih i drugih slavenskih jezika, njegove povijesne mijene kao jezika hrvatske književnosti* (1978.) podijelio je hrvatski jezičnopovijesni razvoj u 3 predstandardna razdoblja i 3 standardna s počecima standardizacije oko 1600. i uznapredovalim procesom 1750. godine. Tim radom promijenio je vladajuće predodžbe koje su se najviše odnosile na hrvatski narodni preporod i važnost Ljudevita Gaja.

Dalibor Brozović primio je za knjigu *Standardni jezik* iste godine kada je izdana (1970.) Nagradu grada Zadra za istaknutu znanstvenu djelatnost. Godine 1992. dobiva Nagradu za životno djelo Republike Hrvatske, a Nagradu Stjepan Ivšić 2002. godine. Nositelj je velereda kralja Zvonimira, reda Ante Starčevića i reda Danice Hrvatske s likom Ruđera Boškovića te bugarskog ordena Mađarskog konjanika 1. reda. Dalibor Brozović ostat će upamćen po svom neprocjenjivom doprinosu u hrvatskoj i slavenskoj lingvistici, dijalektologiji, akcentologiji, standardizaciji slavenskih jezika, plurilingvistici, fonologiji i povijesnoporedbenoj lingvistici te posvemašnjoj brizi za očuvanjem i razvojem hrvatskoga jezika.